

Nyderlandų Wageningeno universitetas ir mokslinių tyrimų centras (WUR) vakar paskelbė [studiją](#), kuria įvertino, kokią kainą teks sumokėti dėl Europos Žaliojo kurso tikslų. Mokslininkų vertinimu, reikalavimai augalininkystės ūkiuose 50 proc. sumažinti augalų apsaugos produktų ir trąšų naudojimą bei 10-čia proc. sumažinti dirbamos žemės plotą, žemdirbių pajamas sumažins 12 mlrd. eurų. Dėl ženkliai sumažėjusių derlių, europiečiai mažiau produkcijos eksportuos ir daugiau importuos, o tam kitose šalyse prireiks papildomo apie 7 mln. hektarų žemės ūkio ploto.

Tikėtina, kad žemdirbių nuostoliai būtų dar didesni, nes Wageningeno studijos paskaičiavimai atlikti tik 10-ties augalininkystės ūkių produktams – obuoliams, kukurūzams, rapsams, cukriniams runkeliams, pomidorams, kviečiams, alyvuogėms, vynuogėms, citrusiniams vaisiams ir apyniams.

Iki 30 proc. mažesnis derlius

Mokslininkų vertinimu, apribojus augalų apsaugos produktų (pesticidų) naudojimą, ūkininkai prarastų reikšmingą dalį derliaus, nes neturėtų priemonių kovoti su augalus puolančiais kenkėjais ir ligomis. Skačiuojama, kad vienmečių kultūrų derlius būtų iki 15 proc. mažesnis, o daugiamečių – net iki 30 procentų. Be to, derlius ne tik sumažėtų, bet ir prastėtų kokybė, dėl ko ūkininkai netektų dar papildomai 7 proc. pajamų.

Kiek mažesni, bet taip pat reikšmingą neigiamą poveikį turėtų ir tikslas sumažinti trąšų naudojimą žemės ūkyje. Tyrėjų duomenimis, dėl to vienmečių kultūrų derlius vidutiniškai sumažėtų 10 proc., o daugiamečių kultūrų – 15-20 procentų.

Studijos autoriai pabrėžia, kad Žaliojo kurso tikslų įgyvendinimas reikšmingai paveiktų ES žemdirbių pajamas – jos sumenktų net 12 mlrd. eurų. Ir tai, skaičiuojant tik dešimčiai analizuotų produktų. Specialistai perspėja, kad eksporto apimtys iš Europos susitrauktų, o importas – padidėtų. Taigi, Europai tektų įsivežti daugiau produktų iš trečiųjų šalių, kuriose aplinkosauginiai ir maisto saugos reikalavimai yra ne tokie griežti kaip ES, tad užauginti maistą galima pigiau.

Be to, dėl sumažėsiančių derlių Europoje, kitose šalyse teks papildomai skirti 7 mln. ha žemės ploto žemdirbystei, kad būtų kompensuotas atsirasiantis maisto produkcijos trūkumas. Tai reiškia, kad Europos siekis didinti tvarumą nebūtų toks tvarus, nes tarša, CO2 emisijos tiesiog persikels iš Europos į kitas valstybes.

Norint siekti didesnio tvarumo žemės ūkyje ir mažinti pesticidų bei trąšų naudojimą, WUR mokslininkai rekomenduoja šalis nares daugiau dėmesio skirti inovacijų augalų apsaugos srityje kūrimui ir taikymui, pavyzdžiui, biokontrolės, selekcijos, tiksliosios žemdirbystės, biostimuliatorių ir kitų metodų, kurie padeda didinti augalininkystės atsparumą kenkėjams, piktžolėms ir ligoms. Reikšmingą teigiamą įtaką turėtų ir teisinių kliūčių naujiems selekcijos metodams pašalinimas, siekiant gerokai sutrumpinti selekcijos procesą.

Lenkija numato žemės ūkio susitraukimą

Panašių išvadų priėjo ir prieš keletą dienų Lenkijoje pristatytos naujausios studijos autoriai. Tyrimą atlikęs konsorciumas – Kaimo ir žemės ūkio plėtros institutas (IRWiR PAN), Dirvožemio ir augalininkystės institutas (IUNG-PIB) ir Poznanės gyvybės mokslų universiteto Ekonomikos fakultetas (UPP) – nustatė, kad Žaliojo kurso įgyvendinimas sumažins apsirūpinimą maistu Lenkijoje, maisto kainos išaugs, o produktų prieinamumas sumažės. Dėl ribojimų pablogės Lenkijos tarptautinis konkurencingumas maisto produktų prekybos srityje – sumažės eksportas ir padidės importas, ypač iš ES nepriklausančių šalių.

Studija taip pat parodė, kad Žaliojo kurso įgyvendinimas pilna apimtimi Lenkijos žemdirbių pajamas sumažintų 11 proc., derlius šalyje susitrauktų 13 proc., o pasėlių plotai sumažėtų 6 procentais. Kaip nurodo tyrimo autoriai, jeigu valstybė skatintų tiksliosios žemdirbystės ir skaitmeninių įrankių taikymą, neigiami padariniai būtų maždaug perpus mažesni – derlius mažėtų ne 13 proc., o 6 procentais.

Kainos kiltų ir Lietuvoje

Lietuvos augalų apsaugos asociacijos direktorė Zita Varanavičienė, komentuodama WUR studijos rezultatus, teigia, kad tiesmukas Žaliojo kurso reikalavimų įgyvendinimas neigiamai paveiktų Lietuvos žemės ūkį ir grėstų dar didesniu maisto kainų kilimu nei turime dabar dėl infliacijos ir energetinių išteklių brangimo. Ji pastebi, kad mūsų šalyje nėra atlikta jokio apibendrinto Žaliojo kurso ir „Nuo lauko iki stalo“ strategijos poveikio Lietuvos žemės ūkiui vertinimo.

„Lietuvoje neturime jokio tyrimo, kuris apskaičiuotų Žaliojo kurso poveikį produktų kainoms, žemdirbių pajamoms ir šalies ekonomikai. Tai yra didelė spraga. Galime remtis nebent tarptautiniais tyrimais, kurie rodo, kad Europoje derlius sumažėtų vidutiniškai 10-20 proc., o kai kurių kultūrų – net iki 50 procentų“, – sako Z. Varanavičienė.

Siekiant to išvengti, pasak jos, Lietuvos žemės ūkio politikos formuotojai turėtų nustatyti realistiškus tikslus šalies ūkininkams, taip pat remti ūkių modernizavimą, tiksliajį

technologijų ir skaitmeninių sprendimų taikymą. Tai leistų didinti tvarumą – sumažinti augalų apsaugos produktų ir trąšų naudojimą – neprarandant efektyvumo ar neplečiant ūkių plotų.

